

Komentari na Nacrt zakona o izboru narodnih poslanika, Nacrt zakona o izboru predsednika Republike i Nacrt zakona o lokalnim izborima koje je Crta dostavila u okviru javne rasprave Ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu

1. Nacrt zakona o izboru narodnih poslanika

Opšti komentari i sugestije u odnosu na Nacrt zakona o izboru narodnih poslanika

Najveća zabrinutost u pogledu Nacrta zakona o narodnim poslanicima postoji u vezi sa kratkim rokom u kojem se donosi, te obimom izmena u sprovođenju izbornog procesa koje se njime predlažu. Na ovaj način se ne ostavlja ni približno dovoljno vremena da se svi učesnici, a prvenstveno organi za sprovođenje izbora, adekvatno pripreme i obuču.

Najveća izmena podrazumeva uvođenje srednjeg nivoa izborne administracije u sprovođenju izbora za narodne poslanike i izbora za predsednika Republike, čime se samo nekoliko meseci pre održavanja redovnih predsedničkih i najavljenih vanrednih parlamentarnih izbora menja višedecenijska ustaljena praksa. Uvođenje srednjeg nivoa izborne administracije na ovaj način otvara prostor kako za potencijalne propuste u radu, tako i za neujednačenost i neizvesnost ključnih aspekata izbornog procesa, poput zaštite izbornog prava, odnosno dodatno produblјivanje nepoverenja u rad izborne administracije, a samim tim i u izborni proces.

Nadalje, zabrinjavajuće su izmene kojima se marginalizuju birači u pogledu pravnih lekova koje imaju na raspolaganju, rokova za njihovo ostvarivanje, te šireg polja zaštite izbornih prava. Nejasno je zbog čega su određene vrste prigovora rezervisane isključivo za podnosiocе proglašениh izbornih lista (negde čak i uslovlјeno brojem osvojenih glasova na osnovu preliminarnih rezultata), dok se biračima u značajnoj meri ograničava pravo institucionalnog reagovanja na moguće nepravilnosti tokom izbornog procesa, čime se izbori dodatno udaljavaju od građana.

Konačno, odredbe Nacrta koje regulišu status izbornih lista nacionalnih manjina ostavljaju prostor za diskreciono odlučivanje i potencijalne zloupotrebe, zbog čega Crta smatra da je neophodno na drugačiji način regulisati ovo pitanje.

Konkretan deo Nacrta zakona o izboru narodnih poslanika čija se izmena predlaže	Predlog za izmenu	Obrazloženje upućenog predloga za izmenu Nacrta zakona o izboru narodnih poslanika
Član 6. Izbore za narodne poslanike (u daljem tekstu: izbori) sprovode Republička izborna komisija, lokalne izborne komisije i birački odbori.	Srednji nivo izborne administracije jeste potreban, ali njegovo uvođenje potrebno je odložiti do narednog izbornog ciklusa, usled nedostatka vremena za neophodne pripreme i obuku, a posebno imajući u	Intervencija u izborni proces ovog obima ne bi smela da se uvodi samo par meseci pre raspisivanja i održavanja izbora, budući da u ogromnoj meri menja način

	vidu da Nacrt predviđa formiranje lokalnih izbornih komisija (LIK) već u roku od 7 dana od dana stupanja na snagu zakona. Alternativno, ukoliko član 6 Nacrta bude usvojen u ovom obliku, potrebna je obavezna, pravovremena i sveobuhvatna obuka svih lica koja će biti uključena u rad izborne administracije na srednjem nivou.	sprovođenja izbora. Moguće manjkavosti u radu, nastale iz nedostatka kapaciteta, znanja i poznavanja novih nadležnosti LIK dovode u pitanje efikasnost i integritet čitavog procesa. Dodatno, empirijski podaci pokazuju da se najveći broj izbornih nepravilnosti odvija upravo na srednjem nivou izborne administracije, usled čega su mogući problemi još alarmantniji.
Član 17, st. 2 i 3 Nijedna poslanička grupa ne može da predloži više od polovine članova Republičke izborne komisije u stalnom sastavu. Poslanička grupa koja ima više od polovine od ukupnog broja narodnih poslanika predlaže predsednika, sedam članova i devet zamenika članova Republičke izborne komisije u stalnom sastavu, dok preostale članove i zamenike članova u Republičkoj izbornoj komisiji u stalnom sastavu predlažu ostale poslaničke grupe srazmerno njihovoj zastupljenosti u ukupnom broju narodnih poslanika koji pripadaju poslaničkim grupama.	Izvršiti izmene rešenja predloženog Nacrtom, tako da se zakonski propisana proporcija ne odnosi na ukupan zbir članova i zamenika, već samo na predsednika i članove (17). U skladu sa proporcijom, PG predlagale bi broj članova, kao i zamenike za svoje članove. Tako bi PG koja ima više od polovine poslanika mogla da predloži predsednika i najviše 7 članova, kao i zamenike predsednika tih 7 članova.	Rešenje predloženo Nacrtom omogućuje da stranka koja ima više od polovine poslanika u Narodnoj skupštini sa 9 zamenika članova RIK može doći u položaj da ima većinu za donošenje odluka u RIK-u, što nije u duhu predloženog rešenja, i treba da bude izbegnuto upravo ovim članom Nacrta.
Član 26. Ako na dan kada je odluka o raspisivanju izbora stupila na snagu u skupštini grada, odnosno opštine ne postoji lokalna izborna komisija, Republička izborna komisija u roku od sedam dana od dana kada je odluka o raspisivanju izbora stupila na snagu rešenjem obrazuje lokalnu izbornu komisiju u stalnom sastavu kao organ za sprovođenje izbora za teritoriju tog grada, odnosno opštine.	Zakonom predvideti obavezan jedinstven način formiranja LIK, kako ne bi dolazilo do razlika u formiranju tela i posledično pružanju zaštite izbornih prava. Predvideti strože kriterijume u pogledu kompetentnosti članova LIK, bilo kroz preduslove (obrazovanje, iskustvo) ili uvođenje obavezne obuke.	Ovim članom otvara se mogućnost za različite scenarije, to jest LIK koje su formirane na različite načine, što uvodi neizvesnost u sprovođenje izbornog procesa. Sa stanovišta zaštite izbornih prava, u postupku kao što su opšti izbori, koji treba da bude jedinstven za sve, zaštitu izbornih prava treba da pružaju tela koja su formirana na isti način.

		Nadalje, postavlja se pitanje kompetencija, budući da ne postoje kriterijumi za kompetentnost članova LIK, kao što je to slučaj sa RIK (diplomirani pravnici) i biračkim odborima (BO; obuka za rad i iskustvo u sprovođenju izbora). Konačno, Nacrtom Zakona o lokalnim izborima predviđene su različite veličine LIK po sastavu, u zavisnosti od broja upisanih birača u JLS, dok ovaj Nacrt predviđa da LIK koje formira RIK uvek imaju 6 članova i zamenika, ne računajući predsednika. Neophodno je ujednčiti veličine i način formiranja LIK.
Nadležnost lokalne izborne komisije Član 29. stav 1. tačka 3) Lokalna izborna komisija: 3) određuje biračka mesta, u skladu sa ovim zakonom; Nadležnost za određivanje biračkih mesta Član 53. stav 1: Lokalna izborna komisija određuje biračka mesta na osnovu predloga opštinskih, odnosno gradskih uprava najkasnije deset dana od dana kada je odluka o raspisivanju izbora stupila na snagu.	RIK u svojoj nadležnosti treba da ima utvrđivanje svih biračkih mesta (BM) i objavljivanje zbirne liste BM.	Imajući u vidu da je RIK najviše telo u sprovođenju izbora, u njegovoj nadležnosti treba da bude konačno utvrđivanje svih BM na kojima se sprovode izbori za narodne poslanike, i ti podaci treba da budu objedinjeni i objavljeni od strane RIK.
Način određivanja biračkih mesta Član 54. Biračko mesto određuje se tako da bude pristupačno biračima i da im omogući da bez teškoća glasaju.	RIK u svojoj nadležnosti treba da ima utvrđivanje svih biračkih mesta i objavljivanje zbirne liste BM. U okviru utvrđivanja ukupne liste BM, RIK treba odlukom da potvrdi određivanje BM	Imajući u vidu da je RIK najviše telo u sprovođenju izbora, u njegovoj nadležnosti treba da bude konačno utvrđivanje svih BM na kojima se sprovode izbori za narodne poslanike, i ti podaci treba da budu objedinjeni i objavljeni od strane RIK.

Biračko mesto se, po mogućnosti, određuje za glasanje najviše 2.500, a najmanje 100 birača. U izuzetnim slučajevima može se odrediti biračko mesto i za više od 2.500 birača ako ne postoje uslovi da se otvori više biračkih mesta, odnosno za manje od 100 birača ako bi zbog prostorne udaljenosti ili nepovoljnog geografskog položaja stanovnicima određenog mesta bilo znatno otežano glasanje na drugom biračkom mestu.	za više od 2,500, odnosno manje od 100 birača.	
Uništavanje glasačkih listića koji su tehnički višak i materijala za pripremanje njihovog štampanja Član 44. Odmah pošto se završi štampanje, u prisustvu ovlašćenog predstavnika Republičke izborne komisije uništavaju se svi glasački listići koji su tehnički višak, kao i sav materijal koji je služio za pripremu štampanja glasačkih listića, o čemu se sačinjava zapisnik.	Uništavanje izbornog materijala u smislu ovog člana treba da se obavlja u prisustvu najmanje tri člana RIK, na predlog tri različite PG u kontekstu u kojem ih ovaj Nacrt zakona prepoznaje, ali tako da bar jedna PG ne pripada parlamentarnoj većini.	
Nadzor nad štampanjem i primopredajom glasačkih listića Član 45. stav 4: Lokalna izborna komisija dužna je da blagovremeno obavesti podnosiocima izbornih lista i domaće i strane posmatrača gde i kada se predaju glasački listići biračkim odborima.	Zakonom predvideti objedinjavanje ovih informacija za sve LIK koju potom objavljuje RIK.	Predložena obaveza u okviru člana 45. stava 4. je logistički zahtevna - kako za LIK, tako i za podnosiocima i posmatrača koji bi dobijali informacije od ogromnog broja LIK.
Prikupljanje potpisa birača koji podržavaju izbornu listu Član 69. stav 2:	Izmeniti član 69, stav 2, tako da propisuje obavezu da svaki potpis mora biti overen kod javnog beležnika, a u gradovima i opštinama za koje nisu imenovani javni beležnici overa se može izvršiti u	Overavanje potpisa u opštinskoj, odnosno gradskoj upravi, otvara prostor za potencijalne zloupotrebe, zbog čega je potrebno zakonom predvideti overavanje potpisa samo

Izjava birača da podržava izbornu listu overava se kod javnog beležnika ili u opštinskoj, odnosno gradskoj upravi, a u opštinama, odnosno gradovima gde nisu imenovani javni beležnici izjavu birača da podržava izbornu listu može overiti i osnovni sud, sudska jedinica ili prijemna kancelarija osnovnog suda.	osnovnom sudu, sudskoj jedinici ili prijemnoj kancelariji osnovnog suda, ali ne i u opštinskoj, odnosno gradskoj upravi.	kod javnih beležnika, odnosno pri sudovima.
Pravo na uvid Član 77. stav 1: Podnosilac proglašene izborne liste ima pravo da do dana kada se utvrđuje zbirna izborna lista izvrši uvid u sve proglašene izborne liste i dokumentaciju koja je podneta uz njih.	Vratiti rešenje iz postojećeg ZoINP na osnovu kojeg je rok za ostvarivanje uvida u proglašene izborne liste 48 časova nakon utvrđivanja zbirne izborne liste.	Ovakva odredba dovodi podnosioc izbornih lista u neravnopravan položaj.
Izostavljanje kandidata sa proglašene izborne liste Član 79. stav 3: Proglašena izborna lista ne može se osporavati ako je usled smrti, gubitka izbornog prava ili odustanka od kandidature za narodnog poslanika narušeno zakonom propisano pravilo o zastupljenosti polova na izornoj listi.	Menja se član 79. stav 3. i briše se "ili odustanka od kandidature za narodnog poslanika"	Ova odredba otvara prostor za zaobilaženje zakonski propisanog pravila o zastupljenosti polova, što je neprihvatljivo sa stanovišta dostignutih prava. Potrebno je naći rešenje kojim se ne narušava zakonski propisana kvota.
Glasanje van biračkog mesta Član 93. stav 1: Birač koji nije u mogućnosti da glasa na biračkom mestu usled teške bolesti, starosti ili invaliditeta može da glasa van biračkog mesta, a na području koje obuhvata biračko mesto ako o tome obavesti lokalnu izbornu komisiju počev od 72 časa	Crta predlaže uvođenje obaveze da svaka LIK na svojoj veb prezentaciji do izbornog dana objavi broj prijavljenih birača za glasanje van BM.	Uvođenje navedene obaveze lokalnih izbornih komisija unapredilo bi transparentnost izbornog procesa.

pre dana glasanja, odnosno birački odbor na dan glasanja, najkasnije do 11 časova.		
Glasanje u posebnim situacijama Član 97. Kada se usled elementarne nepogode, epidemije ili drugih razloga glasanje na pojedinim biračkim mestima ne može sprovesti po pravilima ovog zakona a da se time ne ugroze bezbednost i zdravlje birača, Republička izborna komisija, pošto pribavi mišljenje od nadležnih državnih organa, propisuje posebna pravila po kojima se obrazuju birački odbori, vrši primopredaja izbornog materijala i sprovodi glasanje na tim biračkim mestima. Republička izborna komisija ni u kom slučaju ne može obrazovati birački odbor koji ima manje od tri člana, niti može odstupiti od pravila ovog zakona koja se tiču: utvrđivanja ispravnosti i potpunosti izbornog materijala, postupanja kada je izborni materijal nepotpun ili neispravan, uređenja biračkog mesta, provere ispravnosti glasačke kutije, glasanja na biračkom mestu, poučavanja birača, posebnih jemstava tajnosti glasanja i održavanja reda na biračkom mestu.	Odluku o “glasanju u posebnim situacijama” mora da donese i utvrdi ili Narodna skupština Republike Srbije ili Vlada Republike Srbije, a ne RIK.	Ovim rešenjem ostavlja se diskreciono pravo RIK-u da uredi način sprovođenja glasanja, umesto da je to uređeno ovim Nactrom. Formulacija “ili drugih razloga” unosi dodatnu nesigurnost i otvara mogućnost da se neograničen opseg razloga smatra opravdanjem za izbegavanje zakonodavne procedure.
Mesto utvrđivanja rezultata glasanja Član 98. stav 2: Ako se rezultat glasanja ne može utvrditi na samom biračkom mestu a da se time ne dovede u opasnost bezbednost i zdravlje članova biračkog odbora i bezbednost izbornog materijala, Republička	Jasno predvideti slučajeve kada je odstupanje od zakonske procedure prebrojavanja glasova neophodno i tako suziti praktično neograničena diskreciona ovlašćenja nadležne izborne komisije da po sopstvenoj oceni odluči o primeni ove norme.	Predlagač je pokušao da u zakonite tokove uvede prebrojavanje glasova van biračkog mesta. Iz tog razloga, na ovom mestu ističemo da u Odluci Ustavnog suda broj IUo 149/2014 nije konstatovano samo da Zakonom o izboru narodnih poslanika nije predviđeno bilo kakvo odstupanje od pravila da BO utvrđuje rezultat

izborna komisija može propisati da se izborni materijal premesti na drugo mesto i tamo utvrdi rezultat glasanja.

glasanja na BM (to odstupanje je sada uvedeno članom 98. stav 2. Nacrta) već je konstatovano i da je samo zakonom mogao biti propisan drugačiji postupak utvrđivanja rezultata glasanja sa određenih biračkih mesta (...) a ne aktom niže pravne snage od zakona. Smatramo da se citirana konstatacija Ustavnog suda ne odnosi samo na propisivanje mogućnosti, već da je bilo neophodno da predlagač upravo ovim zakonom jasno propiše čitav postupak prebrojavanja glasova van biračkog mesta, način primopredaje i prenošenja materijala, mesto gde se glasovi prebrojavaju u slučajevima kada to nije moguće učiniti na samom biračkom mestu i dr. Osim toga, smatramo da je od ključne važnosti bilo jasno predvideti i slučajeve kada je odstupanje neophodno i tako suziti praktično neograničena diskreciona ovlašćenja nadležne izborne komisije da po sopstvenoj oceni odluči o primeni ove norme.

Konačno, i sama formulacija norme ukazuje na nameru da se RIK-u daju ovlašćenja koja moraju biti rezervisna za zakonodavca. Pažljivim čitanjem odredbe člana 98. stav 2. zaključujemo da nadležna komisija donosi propis („može propisati“) kojim određuje odstupanje od pravila da se glasovi broje na BM ukoliko se ispostavi da postoji opasnost po bezbednost i zdravlje. Ta opasnost svakako nije postojala sve do zatvaranja biračkog mesta budući da je glasanje nesmetano održano na tom

		biračkom mestu, već se pojavila tek kada je došlo do faze prebrojavanja glasova. Postavlja se, stoga, pitanje u kom trenutku izborna komisija „propisuje da se glasački materijal prenese na drugo mesto“, odnosno, kako izborna komisija može unapred predvideti da je potrebno doneti propis radi izbegavanja opasnosti koja u momentu donošenja takvog propisa nije ni postojala.
Posebna jamstva za predstavnike opozicione izborne liste u biračkom odboru Član 104. stav 3: Kada se određuju poverenici biračkog odbora za sprovođenje glasanja van biračkog mesta, najmanje jedan poverenik mora biti predstavnik opozicione izborne liste.	Bar jednom predstavniku opozicione izborne liste mora biti ponuđeno da bude poverenik za sprovođenje glasanja van BM, što treba uneti u zapisnik o radu BO, uključujući odgovor i potpis.	Nejasno je zašto je ovo utvrđeno kao obaveza a ne kao pravo.
Član 104, stav 4: Ako za sprovođenje glasanja u posebnim situacijama Republička izborna komisija propisuje posebna pravila za obrazovanje biračkih odbora, tim posebnim pravilima mora biti predviđeno da se najmanje trećina članova biračkih odbora imenuje na predlog opozicionih izbornih lista.	Zadržati postojeću proporciju sastava biračkih odbora koja postoji u regularnim uslovima u skladu sa ovim Nacrtom, bez uvođenja posebnih kriterijuma za situaciju opisanu u članu 104. stavu 4.	Nejasno je zbog čega se u ovoj odredbi odstupa od regularnih proporcija u sastavu biračkih odbora.
Kontrola zapisnika o radu biračkog odbora Član 105. stav 3: Republička izborna komisija sve zapisnike o radu biračkog odbora objavljuje na veb-prezentaciji, a ako je ispravljena greška u popunjavanju zapisnika o radu biračkog odbora,	Zakonom predvideti rokove za sprovođenje ove odredbe: skeniranje zapisnika o radu BO od strane LIK i slanje RIK-u.	U član 105. stavu 3. predlaže se dobro rešenje, ali je neophodno odrediti rokove u kojima LIK šalje RIK-u zapisnike o radu BO.

objavljuje se i rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora.		
Postupanje sa teškim greškama Član 107. Ako u zapisniku o radu biračkog odbora postoje grube logičko-računske greške (teške greške), lokalna izborna komisija na osnovu uvida u izborni materijal može doneti rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora.	Izmeniti formulaciju tako da glasi: "LIK na osnovu uvida u izborni materijal donosi rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora." Jasno definisati šta se podrazumeva pod grubim logičko-računskim greškama.	Odredba je definisana kao pravo a ne kao obaveza - "može da donese rešenje", umesto "donosi". Nisu definisane grube greške.
Član 108. Svaki član i zamenik člana Republičke izborne komisije i lokalne izborne komisije ima pravo da u roku od 48 časova od završetka glasanja izvrši uvid u izborni materijal sa svakog biračkog mesta i da proveri da li je glasao birač koji mu dostavi svoju adresu, JMBG i pismenu saglasnost za tu proveru.	Definisati rok u kojem birač mora da dostavi navedene podatke članovima odnosno zamenicima RIK ili LIK.	U odredbi nije definisan rok, što otežava sprovođenje u praksi.
Zahtev za kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku Član 109. stav 1: Na zahtev podnosioca proglašene opozicione izborne liste koja je prema preliminarnim rezultatima izbora osvojila više od 2% glasova, a koji se podnosi u roku od 24 časa od zatvaranja biračkih mesta, Republička izborna komisija određuje da lokalna izborna komisija izvrši kontrolu zapisnika o radu biračkih odbora sa najviše 5% biračkih mesta na teritoriji lokalne izborne komisije.	Neophodno je razdvojiti rok za podnošenje zahteva iz ovog člana (24 časa) od roka za utvrđivanje preliminarnih rezultata izbora (24 časa) budući da podnošenje zahteva zavisi od preliminarnih rezultata.	Preliminarni rezultati se objavljuju nakon 24 časa, a tada je već protekao rok da podnosilac liste podnese zahtev. Da li to znači da će podnosioci lista morati da podnose zahteve preuranjeno, za svaki slučaj? U tom scenariju, postoji mogućnost da zahtev bude odbačen kao preuranjen.

Član 109, stav 3. i 4: Protiv rešenja kojim je odbijen ili odbačen zahtev za kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku podnosilac zahteva može podneti prigovor Republičkoj izbornoj komisiji u roku od 24 časa od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji. Protiv rešenja kojim je usvojen zahtev za kontrolu zapisnika o radu biračkog odbora po uzorku podnosilac proglašene izborne liste može podneti prigovor Republičkoj izbornoj komisiji u roku od 24 časa od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.	Neophodno je razdvojiti rok za podnošenje zahteva iz ovog člana (24 časa) od roka za utvrđivanje preliminarnih rezultata izbora (24 časa) budući da podnošenje zahteva zavisi od preliminarnih rezultata.	Kako se ovi stavovi nadovezuju na prethodni, ovo pravo prigovora dato je samo podnosiocima izbornih lista koje osvoje više od 2% glasova, što dovodi učesnike u neravnopravan položaj. Takođe, u praksi ove odredbe znače da će se prigovori moguće temeljiti na tome da su zahtevi za kontrolisanjem zapisnika o radu BO bili nedozvoljeni i/ili preuranjeni.
Član 112. stav 1. tačka 3: Lokalna izborna komisija po službenoj dužnosti donosi rešenje kojim konstatuje da se na određenom biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja ako: 3) dostavljeni zapisnik o radu biračkog odbora nije potpisao nijedan član biračkog odbora;	Izmeniti tačku 3. stava 1. tako da predviđa obavezu da najmanje po tri člana, odnosno zamenika člana biračkog odbora u stalnom i proširenom sastavu moraju da potpišu zapisnik o radu BO da bi se isti smatrao važećim.	Nejasno je da li se ovom odredbom predviđa da je zapisnik o radu BO validan čak i ako ga je potpisao samo jedan član BO.
Član 112. stav 4: Protiv rešenja kojim se po službenoj dužnosti konstatuje da se na biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja podnosilac proglašene izborne liste može podneti prigovor Republičkoj izbornoj komisiji u roku od 24 časa od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.	Zakonom propisati pravo podnošenja ove vrste prigovora i biračima.	Nejasno je i neopravdano da se ova prava daju samo podnosiocima proglašanih izbornih lista, a ne i biračima.
Član 113. stav 4: Protiv rešenja kojim se po službenoj dužnosti poništava glasanje na biračkom mestu podnosilac	Zakonom propisati pravo podnošenja ove vrste prigovora i biračima.	Nejasno je i neopravdano da se ova prava daju samo podnosiocima proglašanih izbornih lista, a ne i biračima.

proglašene izborne liste može podneti prigovor Republičkoj izbornoj komisiji u roku od 24 časa od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.		
Statistička obrada podataka Član 119. stav 5: Republička izborna komisija na sednici utvrđuje preliminarne rezultate izbora za sva biračka mesta koja su obrađena u roku od 24 časa od zatvaranja biračkih mesta.	Obavezati RIK da redovno, periodično objavljuje preliminarne rezultate, od podataka sa prvog obrađenog BM, zaključno sa objavljivanjem ukupnih rezultata. Uskladiti rokove sa članom 109 tako da bude nedvosmisleno omogućeno podnošenje prigovora predviđenih ovim Nacrtom.	Na osnovu ovakvog rešenja, RIK objavljuje preliminarne rezultate u roku od 24 časa od zatvaranja biračkih mesta, bez ikakvog predviđanja narednih preliminarne rezultata do objavljivanja ukupnih. Dodatno, nejasno je kako će proglašene izborne liste, pre objavljivanja preliminarne rezultata, znati da li imaju pravo da podnesu prigovor iz člana 109, što je uslovljeno procentom osvojenih glasova na osnovu preliminarne rezultata.
Sistem najvećeg količnika Član 125. stav 5: Izornoj listi koja je prešla izborni cenzus, a po sistemu najvećeg količnika joj ne pripadne mandat, dodeljuje se jedan mandat na račun izborne liste kojoj pripada poslednji količnik na osnovu kojeg se dobija mandat, a koja nije izborna lista nacionalne manjine i koja je dobila više od jednog mandata.	Brisati stav 5 člana 125 iz Nacrta.	Izmena sistema najmanjeg količnika nepotrebna je u Zakonu o izboru narodnih poslanika, budući da se opisani scenario može desiti u manjim izbornim jedinicama, to jest na lokalnim izborima, ali ne na izborima za parlament u kojem se dodeljuje 250 mandata.
Odricanje od mandata Član 127. Republička izborna komisija neće dodeliti mandat kandidatu za narodnog poslanika ako do dana donošenja odluke o dodeljivanju	Osnovni predlog: Član 127. briše se. Alternativno: Član 127. Nacrta zakona menja se i glasi: Republička izborna komisija neće dodeliti mandat kandidatu za narodnog ako joj do dana donošenja rešenja o dodeljivanju	Mogućnost odricanja od mandata pre dodele mandata relativizuje volju birača izraženu na izborima i produbljuje neodgovornost prema biračima koji su najpre potpisima podržali izbornu listu a potom, neposredno birajući svoje predstavnike na zatvorenoj izbornoj

mandata primi njegovu izjavu da se odriče mandata. Izjava o odricanju od mandata daje se u pismenoj formi, a potpis podnosioca mora biti overen. Izjava o odricanju od mandata može biti data samo nakon što se objavi ukupan izveštaj o rezultatima izbora i ne može se opozvati. Na položaj kandidata za narodnog poslanika koji se odrekao mandata i na dodeljivanje mandata kojeg se kandidat za narodnog poslanika odrekao primenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na ostavku narodnog poslanika.	mandata iz člana 126. ovog zakona kandidat lično podnese pismenu izjavu da se odriče mandata overenu u skladu sa zakonom kojim se uređuje overavanje potpisa. Izjava o odricanju od mandata podnosi se Republičkoj izbornoj komisiji u roku od tri dana od dana overe potpisa i ne može se opozvati. Izjava o odricanju od mandata je punovažna samo ako je potpis podnosioca overen nakon što se objavi ukupan izveštaj o rezultatima lokalnih izbora. Na položaj kandidata za narodno poslanika koji se odrekao mandata i na dodeljivanje mandata kojeg se kandidat za narodnog poslanika odrekao primenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na ostavku narodnog poslanika. Kada se kandidat za narodnog poslanika – pripadnik manje zastupljenog pola na izbornoj listi odrekne mandata pre donošenja rešenja o dodeljivanju mandata iz stava 1. ovog člana, mandat se dodeljuje prvom sledećem kandidatu – pripadniku istog pola sa te izborne liste.	listi, dovedeni u zabludu u vezi sa pojedinačnim ličnostima koje će ih zapravo zastupati u predstavničkom telu. Preuzimanjem mandata narodni poslanik preuzima na sebe i odgovornost koju su mu birači poverili, a lično podneta ostavka u pismenoj formi sa potpisom koji je overen najranije tri dana pre njenog podnošenja adekvatan je način da, sprovodeći svoju slobodnu volju, narodni poslanik prekine svoj mandat. Ukoliko je, ipak, predlagač opredeljen da u tekst novog zakona uvede mogućnost odricanja od mandata, neophodno je da budu pružene čvrste garancije da se odricanjem od mandata sprovodi slobodna volja kandidata, odnosno da izjava odricanja od mandata izbornoj komisiji bude podneta lično od strane izabranog predstavnika, i to u pismenoj formi, te da overa potpisa na izjavi ne sme da bude starija od tri dana u momentu predaje izjave izbornoj komisiji. Iz odredbe stava 1. nije jasno da li se mandata može odreći samo odbornik kome bi mandat bio dodeljen rešenjem iz člana 126. Nacrta ili se na isti način mandata može odreći i odbornik kome bi mandat bio dodeljen rešenjem iz člana 131. stav 1. Nacrta. Budući da jezičko tumačenje norme upućuje na mogućnost odricanja u oba navedena slučaja, jasno je da narodni poslanik koji je potpisao i overio ovu izjavu nakon objave ukupnog izveštaja o rezultatima izbora, a koji prema redosledu na listi nije na redu da mu bude

		dodeljen mandat pre nego što nekome mandat istekne pre vremena na koje je biran, suštinski može da bude u situaciji da njegovo odricanje bude deponovano kod podnosioca liste i da „neopozivo“ kakvo jeste bude instrument za njegovo disciplinovanje do momenta eventualne dodele mandata. Upravo neopozivost „date“ izjave stvara dodatnu dilemu: budući da se podnosi u pismenoj formi ova izjava izbornoj komisiji ne može da bude data, već predata odnosno podneta. Izjava koja je data i na kojoj je overen potpis a koja nije i predata izbornoj komisiji može biti neopoziva samo u nekom internom odnosu koji podseća na neopozivo stavljanje svog (budućeg) mandata na raspolaganje političkoj stranci, a da za tako nešto zakonom (Nacrtom) nisu propisani uslovi. Pored toga, odredba stava 1. jasno propisuje isključivo obavezu da Republička izborna komisija „primi“ izjavu o odricanju do dana dodele mandata, dok ni na koji način nije garantovano da će kandidat tu pismenu izjavu predati lično, odnosno, da je neće u njegovo ime podneti politička stranka sa čije liste je izabran a kojoj je deponovao svoju izjavu. Konačno, predlagač nije predvideo nikakve garancije i posebna pravila za dodeljivanje pojedinačnih mandata kandidatima manje zastupljenog pola u slučaju odricanja od mandata čime je princip ravnopravnosti i zastupljenosti polova učinjen iluzornim.

Ostavka narodnog poslanika Član 129. stavovi 1. i 2: Ostavka narodnog poslanika podnosi se u pismenoj formi, a potpis podnosioca mora biti overen. Ostavka je punovažna samo ako je potpis narodnog poslanika overen nakon što mu je potvrđen mandat.	Neophodno je zakonom propisati rok za podnošenje ostavke u odnosu na vreme overe potpisa kod nadležnog organa. Predlog je da se zadrži postojeće zakonsko rešenje (3 dana). Dodatno, neophodno je zadržati zakonsku obavezu da narodni poslanik lično podnosi overenu ostavku, kako bi se sprečile moguće zloupotrebe u ovom domenu.	Ovim rešenjem briše se postojeće iz važećeg ZoINP, član 88, stav 2, kojim se određuje rok za podnošenje ostavke - tri dana od overe potpisa. Ovakvim rešenjem se drastično smanjuju standardi Zakona usvojenog 2011. koji sprečavaju blanko ostavke, a povećava se kontrola nad narodnim poslanicima. Izuzetno opasna izmena koja bi ugrozila nezavisnost narodnih poslanika kao izabranih predstavnika građana.
Popunjavanje upražnjenih poslaničkih mesta Član 131. Mandat koji prestane narodnom poslaniku pre nego što se potvrde mandati za dve trećine narodnih poslanika iz narednog saziva Narodne skupštine, rešenjem se dodeljuje prvom narednom kandidatu sa iste izborne liste kojem nije bio dodeljen mandat narodnog poslanika u roku od sedam dana od dana kada je konstatovano da je prestao mandat. Ako na izbornoj listi nema kandidata kojima nije dodeljen mandat upražnjeno poslaničko mesto se popunjava tako što se mandat dodeljuje prvom kandidatu sa druge izborne liste koja ima sledeći najveći količnik za koji nije bio dodeljen mandat narodnog poslanika.	U članu 131. Nacrta posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi: Kada poslaniku – pripadniku manje zastupljenog pola na izbornoj listi prestane mandat pre isteka vremena na koje je izabran, mandat se dodeljuje prvom sledećem kandidatu – pripadniku istog pola sa te izborne liste.	Načelo ravnopravnosti žena i muškaraca zajemčeno je članom 15. i dodatno afirmisano članom 100. Ustava Republike Srbije koji nedvosmisleno nalaže zakonodavcu da, prilikom donošenja izbornog zakona izborni proces iz koga neposredno proizlazi sastav Narodne skupštine urediti tako da princip rodne ravnopravnosti za konstituisanje Narodne skupštine bude efektivno primenjen. Način na koji je predlagač zakona pristupio izvršenju ustavnog naloga o obezbeđivanju zastupljenosti polova u Narodnoj skupštini obesmišljeno je usled činjenice da predlagač zakona nije predvideo nikakve garancije i posebna pravila za dodeljivanje pojedinačnih mandata kandidatima manje zastupljenog pola u slučaju kada, pre isteka vremena na koje je izabran, mandat prestane poslaniku – pripadniku manje zastupljenog pola. Kako bi se ustavni nalog o obezbeđivanju zastupljenosti polova u Narodnoj skupštini efektivno sproveo, neophodno je dopuniti Nacrt zakona i predvideti da

		upražnjeno mesto narodnog poslanika – pripadnika manje zastupljenog pola na izbornoj listi popunjava kandidatom istog pola sa iste izborne liste.
Izborna lista nacionalne manjine Član 134. Izbornom listom nacionalne manjine u smislu ovog zakona smatra se ona izborna lista za koju je Republička izborna komisija utvrdila da je osnovni cilj njenog podnošenja predstavljanje i zastupanje interesa nacionalne manjine, kao i zaštita i poboljšanje prava pripadnika nacionalne manjine, u skladu sa međunarodnim pravnim standardima. Republička izborna komisija posebnim rešenjem utvrđuje da izborna lista ima položaj izborne liste nacionalne manjine u smislu ovog zakona istovremeno kada je proglašava, a na predlog podnosioca izborne liste koji mora biti podnet zajedno sa izbornom listom. Republička izborna komisija može da zatraži mišljenje nadležnog nacionalnog saveta nacionalne manjine o tome da li određena izborna lista može imati položaj izborne liste nacionalne manjine. Podnosilac izborne liste nacionalne manjine može biti samo politička stranka nacionalne manjine ili koalicija koju čine isključivo političke stranke nacionalnih manjina.	Izmeniti stav 1. člana 134. tako da nalaže da RIK utvrđuje status izborne liste nacionalne manjine u skladu sa Zakonom o političkim strankama, to jest zakonskom regulacijom registrovanja stranaka nacionalne manjine. Pitanje statusa nacionalne manjine treba da bude regulisano Zakonom o političkim strankama, bez uvođenja novih nadležnosti RIK-a u ovoj oblasti. Dopuniti član 134. tako da nalaže obavezu da izborne liste nacionalnih manjina u svom nazivu imaju jasno naznačenu nacionalnu manjinu/manjine koje predstavljaju. Brisati stav 3. člana 134.	Ne postoje kriterijumi na osnovu kojih bi RIK utvrđivao status izborne liste nacionalne manjine na način predviđen stavom 1. člana 134. Status izborne liste nacionalne manjine treba da bude nedvosmisleno jasan i predočen biračima, kako oni ne bi bili dovedeni u zabludu. Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina (Službeni glasnik broj 72/2009, 20-14, 55-14, 47/18) ne predviđa davanje mišljenja o izbornim listama nacionalnih manjina kao jednu od nadležnosti saveta.
Zabrana da se izigra zakon Član 135. Republička izborna komisija rešenjem odbija predlog da se	Brisati član 135.	Formulacije kao što su “opštepoznato”, “očigledno” i “druge okolnosti” ne bi smele da se nađu u zakonskim rešenjima, budući da se

određenoj izbornoj listi utvrdi da ima položaj izborne liste nacionalne manjine ako je nosilac liste ili kandidat za narodnog poslanika na izbornoj listi lice za koje je opštepoznato da je član druge političke stranke koja nije politička stranka nacionalne manjine, ako je očigledno da na izbornoj listi nisu većinom zastupljeni pripadnici nacionalne manjine čija prava i interese podnosilac liste tvrdi da predstavlja i zastupa ili ako se utvrde druge okolnosti koje nesumnjivo ukazuju na nameru da se izigra zakon.		ostavlja preveliki prostor za različita proizvoljna tumačenja okolnosti u pitanju koje je od velikog značaja za izborni proces.
Nadzorni odbor za izbornu kampanju Član 142. U sprovođenju izbora opšti nadzor nad postupcima političkih stranaka, podnosilaca proglašanih izbornih lista, kandidata za narodne poslanike i javnih medijskih servisa u toku izbornih aktivnosti sprovodi Nadzorni odbor za izbornu kampanju (u daljem tekstu: Nadzorni odbor). Nadzorni odbor ima deset članova, od kojih polovinu imenuje Narodna skupština na predlog Vlade, a polovinu na predlog poslaničkih grupa u Narodnoj skupštini iz reda istaknutih javnih radnika. Članovi Nadzornog odbora ne mogu biti članovi organa političkih stranaka. Predsednika Nadzornog odbora biraju između sebe članovi Nadzornog odbora tajnim glasanjem. Nadležnost Nadzornog odbora	Kako bi se izbegli negativni efekti postojanja paralelne nadležnosti Nadzornog odbora i REM-a u nadzoru nad elektronskim medijima tokom predizborne kampanje, odnosno Nadzornog odbora i Agencije za sprečavanje korupcije u odgovarajućim oblastima, smatramo da novi Zakon o izboru narodnih poslanika ne treba da predvidi postojanje Nadzornog odbora.	Skromna praksa Nadzornog odbora, koji je obrazovan svega dva puta tokom više od dvadeset godina važenja Zakona o izboru narodnih poslanika, jasno govori o tome da su odredbe koje sadrži važeći zakon nedovoljno precizne i nedovoljne da uspostave čak ni osnovne pretpostavke za rad Nadzornog odbora. Tokom kampanje za parlamentarne izbore 2020. godine, Odbor je odžao šest sednica od kojih je većinu posvetio utvrđivanju sopstvenog poslovnika i raspravama o trajanju mandata članova odbora. Iz tog razloga neopravdano je predložiti da u novi zakon uđu neznatno izmenjene odredbe o Nadzornom odboru. NO nema nikakvih autentičnih nadležnosti (osim što određuje broj emisija na RTS ako se ne reši sporazumom) i kao takav on zapravo vrši paralelne nadležnosti sa drugim ovlašćenim organima. Čak i nadležnost nadzora nad “sredstvima javnog

Član 143.		obaveštavanja" koja mu je dodeljena važećim zakonom Nacrtom se ograničava na kontrolu javnih medijskih servisa koju bi, u okviru svoje redovne nadležnosti, trebalo da sprovedi REM.
Zahtev za poništavanje glasanja na biračkom mestu Član 145. stav 2: Birač može u roku od 24 časa od zatvaranja biračkog mesta podneti zahtev za poništavanje glasanja na biračkom mestu na kojem je upisan u izvod iz biračkog spiska ako ga je birački odbor neosnovano sprečio da glasa ili ako mu je na biračkom mestu povređeno pravo na slobodno i tajno glasanje.	Unaprediti zaštitu izbornih prava time što će se biračima obezbediti veći obim pravnih lekova, posebno u periodu pre dana glasanja, uključujući pravo da podnose prigovore i u situacijama u kojima je to rezervisano samo za podnosioc proglašenih izbornih lista. Crta primarno predlaže da se, nalik na rešenje predviđeno u važećem Zakonu o izboru narodnih poslanika, svakom biraču omogućiti da pobija svaku radnju svih izbornih komisija i svih biračkih odbora koju mogu da pobijaju i podnosioci proglašenih izbornih lista. Ukoliko osnovni predlog ne bude usvojen, Crta predlaže da se zaštita izbornog prava unapredi tako što će se: - Biračima obezbediti veći obim pravnih lekova, posebno u periodu pre dana glasanja, uključujući pravo da podnose prigovore i u situacijama u kojima je to rezervisano samo za podnosioc proglašenih izbornih lista. - Biračima omogućiti da podnose prigovor na odluke izborne komisije koje se odnose na biračko mesto na kome glasaju; - Akreditovanim posmatračkim misijama omogućiti da podnose zahtev za poništavanje glasanja na biračkom mestu na kome su	Ustav jemči da je izborna pravo opšte i jednako, da su izbori slobodni i neposredni, a glasanje je tajno i lično. Svaki birač ima nedvosmislen pravni interes da izbori na kojima ostvaruje svoje izborna pravo budu sprovedeni u skladu sa načelima koje jemči Ustav a čiji način ostvarivanja uređuje ZoINP. Republika Srbija je jedna izborna jedinica, a podela na biračka mesta ne služi ničemu drugom nego efikasnom sprovođenju izbora. Okolnost da je određenom biraču omogućeno da u glasačku kutiju ubaci više od jednog glasačkog listića ili da glasa na više biračkih mesta, narušava jednakost izbornog prava svakom biraču u Srbiji. Nijednom biraču koji ima saznanje o ovoj okolnosti ne može se osporavati pravni interes da zaštiti svoje izborna pravo koje je na ovaj način povređeno. Iako je interes u pogledu jednakosti najočigledniji, slično možemo govoriti i o svim ostalim atributima izbornog prava. Radi se o kvalitetima koje izbori moraju imati u celini – na svakom biračkom mestu – kako bi svaki pojedinačni birač uživao izborna pravo na način na koji mu je to zagarantovano Ustavom i Zakonom. Nacrtom je birač suštinski onemogućen da u celini zaštiti svoje

	posmatrali izbore i na kom su u zapisnik uneli primedbu. Pored toga, potrebno je u Nacrt zakona uneti odredbe koje bi nedvosmisleno predvidele da će, ukoliko usvoji zahtev za poništenje glasanja ili prigovor birača, nadležna izborna komisija poništiti osporeni akt ili radnju i odrediti ponavljanje izbora na tom biračkom mestu. Takođe, potrebno je predvideti i odgovarajuća pravila za odlučivanje Upravnog suda.	pravo time što je ograničeno pravo birača da zahtev izbornoj komisiji podnese isključivo onda kada ga je birački odbor neosnovano sprečio da glasa ili mu je na biračkom mestu povređeno pravo na slobodno i tajno glasanje, a ne i u slučajevima kada ima saznanja da je njegovo izbornopravo povređeno na drugom biračkom mestu ili drugom radnjom ili aktom biračkog odbora ili izborne komisije. Neopravdano je i nejasno zbog čega birači nemaju pravo da na bilo koji način osporavaju bilo koje rešenje izbornog organa sve do izbornog dana.
Rok za podnošenje prigovora Član 150. stav 1: Prigovor se može podneti u roku od 24 časa od objavljivanja odluke, odnosno preduzimanja radnje koju podnosilac smatra nepravilnom, ako drugačije nije određeno ovim zakonom.	Izmeniti stav 1 člana 150 tako da glasi: Prigovor se može podneti u roku od 48 časova od objavljivanja odluke, odnosno preduzimanja radnje koju podnosilac smatra nepravilnom, ako drugačije nije određeno ovim zakonom.	Pored stava da sistem pravnih lekova treba organizovati na drugačiji način u odnosu na tekst Nacrta, a u cilju unapređenja zaštite izbornih prava i položaja birača u kontekstu prigovora, Crta se zalaže za produžavanje rokova za podnošenje prigovora.
Prigovor protiv rešenja kojim je odlučeno o zahtevu za poništavanje glasanja na biračkom mestu Član 152. stav 1: Protiv rešenja kojim je odbačen ili odbijen zahtev za poništavanje glasanja na biračkom mestu podnosilac zahteva može podneti prigovor Republičkoj izbornoj komisiji u roku od 24 časa od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji.	Neophodno je da birač bude direktno obavešten o donošenju rešenja i početku isteka roka za podnošenje prigovora RIK-u, kao i da veb-prezentaciji RIK-a bude navedeno tačno vreme donošenja rešenja.	Nacrt zakona propušta da definiše način na koji će birač biti obavešten o momentu kada počinje da teče rok za podnošenje prigovora RIK-u, što u kontekstu izuzetno kratkih rokova čini još više nepovoljnim položaj birača u postupku zaštite izbornog prava.
Član 152. stav 2:	Potrebno je zadržati postojeće rešenje na osnovu kojeg se zahtev smatra usvojenim	Ako LIK ne odluči po zahtevu, ne smatra se da je zahtev usvojen (kao

Prigovor zbog toga što u propisanom roku nije doneta odluka o zahtevu za poništavanje glasanja na biračkom mestu može se podneti se u roku od 24 časa od isteka roka u kojem je trebalo da bude doneta odluka o tom zahtevu.	ukoliko LIK u zakonski propisanom roku ne odluči po zahtevu.	što je slučaj sa prigovorom u važećem Zakonu) već se može izjaviti prigovor RIK-u. Stvara se utisak da se podstiče pasivnost i odugovlačenje izborne administracije a da se, sa druge strane, birač ubrzava u korišćenju sredstava koja ima na raspolaganju do mere koja dovodi u pitanje da li uopšte ima načina da zaštiti izbornu pravo.
Posmatrač rada biračkog odbora Član 164. Posmatrači rada biračkog odbora mogu da prate rad biračkog odbora od primopredaje izbornog materijala pre glasanja do okončanja primopredaje izbornog materijala posle glasanja, uključujući i otvaranje glasačke kutije, prebrojavanje glasova, utvrđivanje rezultata glasanja, glasanje van biračkog mesta, kao i ponovljeno glasanje na tom biračkom mestu. Dopuniti član 164. tako da uključi obavezu da zabeleška o prisustvu posmatrača, kao i njihovim primedbama na rad biračkog odbora, budu sastavni deo zapisnika o radu BO.	Dopuniti član 164. tako da Zakon predvidi pravo akreditovane posmatračke misije da podnese zahtev na onim BM na kojima njeni posmatrači iznesu primedbe.	Član 164. reguliše pitanje posmatrača rada biračkog odbora, ali ne precizira način na koji će prisustvo posmatrača biti i zvanično zabeleženo u izbornom materijalu. Imajući u vidu činjenicu da posmatrači rada biračkog odbora tokom čitavog izbornog dana prate celokupan rad biračkog odbora - od trenutka okupljanja članova biračkog odbora i priprema biračkog mesta za otvaranje pa do utvrđivanja rezultata na biračkom mestu i javnog objavljivanja Zapisnika o radu, potrebno je razmotriti mogućnost da se posmatračima omogući da unesu svoje primedbe i zapažanja u Zapisnik o radu biračkog odbora ili u drugi odgovarajući dokument koji bi imao dokaznu snagu zapisnika u postupku zaštite izbornog prava Dodatno, budući da je Nacrtom u odnosu na važeći zakon sužen krug situacija u kojima bi birači mogli da zahtevaju poništavanje glasanja na biračkom mestu, potrebno je ovo pravo dati posmatračkoj misiji čiji je posmatrač uneo primedbu na zapisnik.

2. Nacrt zakona o izboru predsednika Republike

Opšti komentari i sugestije u odnosu na Nacrt zakona o izboru predsednika Republike

Najveća zabrinutost u pogledu Nacrta zakona o izboru predsednika Republike postoji u vezi sa kratkim rokom u kojem se donosi, te obimom izmena u sprovođenju izbornog procesa koje se njime predlažu. Na ovaj način se ne ostavlja ni približno dovoljno vremena da se svi učesnici, a prvenstveno organi za sprovođenje izbora, adekvatno pripreme i obuču. Međutim, kako je najveći broj odredaba u vezi sa sprovođenjem izbora za predsednika Republike sadržan u Zakonu o narodnim poslanicima, Crta je komentare uputila u okviru javne rasprave o Nacrtu zakona o izboru narodnih poslanika.

Ovom prilikom, Crta skreće pažnju na član 16. Nacrta kojim se reguliše pitanje redosleda kandidata i upućuje predlog za njegovu izmenu.

Konkretan deo Nacrta zakona o izboru narodnih poslanika čija se izmena predlaže	Predlog za izmenu	Obrazloženje upućenog predloga za izmenu Nacrta zakona o izboru narodnih poslanika
Član 16, stav 4: Redosled kandidata na listi kandidata za izbor predsednika Republike utvrđuje se prema redosledu kojim su proglašene njihove kandidature, a kandidature se proglašavaju po redosledu kojim su podneti predlozi kandidata ispunili uslove za proglašenje.	Zadržati postojeće zakonsko rešenje, član 14. stav 3: Redni broj kandidata na listi utvrđuje se žrebom, u prisustvu predstavnika predlagača kandidata.	Odredba predviđena Nacrtom uvećava neravnopravnost izbornih učesnika, budući da prednost daje onim kandidatima koji na raspolaganju imaju više resursa, te je nejasno zbog čega se odustaje od postojećeg zakonskog rešenja.

3. Nacrt zakona o lokalnim izborima

Opšti komentari i sugestije u odnosu na Nacrt zakona o lokalnim izborima

Najveća zabrinutost u pogledu Nacrta zakona o lokalnim izborima postoji u vezi sa kratkim rokom u kojem se donosi, imajući u vidu predstojeće redovne izbore za odbornike Skupštine grada Beograda. Na ovaj način se ne ostavlja ni približno dovoljno vremena da se svi učesnici adekvatno pripreme i obuče, što je u suprotnosti sa relevantnim međunarodnim standardima koji nalažu da ključne elemente izbornog procesa ne treba menjati najmanje godinu dana pre održavanja izbora.

Zabrinjavajuće su izmene kojima se marginalizuju birači u pogledu pravnih lekova koje imaju na raspolaganju, rokova za njihovo ostvarivanje, te šireg polja zaštite izbornih prava. Nejasno je zbog čega su određene vrste prigovora rezervisane isključivo za podnosioc proglašenih izbornih lista (negde čak i uslovljeni brojem osvojenih glasova na osnovu preliminarnih rezultata), dok se biračima u značajnoj meri ograničava pravo institucionalnog reagovanja na moguće nepravilnosti tokom izbornog procesa, čime se izbori dodatno udaljavaju od građana.

Posebno su sporne odredbe Nacrta koje regulišu podnošenje ostavke odbornika, budući da se njima ukida postojeći rok od tri dana za podnošenje overene ostavke, te briše obaveza da odbornik ostavku podnosi lično.

Potrebno je zadržati postojeće zakonsko rešenje iz člana 20. važećeg Zakona o lokalnim izborima koje nalaže obavezu da izborne liste sadrže najmanje 40% kandidata manje zastupljenog pola.

Konačno, odredbe Nacrta koje regulišu status izbornih lista nacionalnih manjina ostavljaju prostor za diskreciono odlučivanje i potencijalne zloupotrebe, zbog čega Crta smatra da je neophodno na drugačiji način regulisati ovo pitanje.

Konkretan deo Nacrta zakona o lokalnim izborima čija se izmena predlaže	Predlog za izmenu	Obrazloženje upućenog predloga za izmenu Nacrta zakona o lokalnim izborima
III TOK IZBORNOG POSTUPKA 2. Podnošenje izborne liste Podnosilac izborne liste	Zadržati postojeće zakonsko rešenje iz člana 20: Na izbornoj listi mora biti 40% manje zastupljenog pola. Među svakih pet kandidata po redosledu na listi (prvih pet mesta, drugih pet mesta i tako do kraja liste) mora biti najmanje po dva kandidata - pripadnika onog pola koji je manje zastupljen na listi.	Nejasno je zbog čega je obaveza da izborne liste sadrže najmanje 40% kandidata manje zastupljenog pola, koja već postoji u važećem Zakonu o lokalnim izborima, izostavljena iz Nacrta. Smatramo da se u ovoj oblasti shodna primena Zakona o izboru narodnih poslanika ne sme podrazumevati, već da ravnopravnost i zastupljenost polova moraju biti zagarantovani u ovom zakonu.

Član 15. stav 3. Kada odluka o raspisivanju izbora stupi na snagu, tada je izborna komisija nadležna da razreši člana i zamenika člana izborne komisije u stalnom sastavu, da utvrdi da mu je funkcija prestala po sili zakona, kao i da imenuje novog člana umesto onog koji je razrešen, odnosno kojem je funkcija prestala po sili zakona.	U članu 15. Nacrta stav 3. se briše.	Odredbom člana 15. stav 3. Nacrta zakona propisan je način otpočinjanja i prestanka mandata članova LIK u stalnom sastavu u periodu od raspisivanja izbora koji u potpunosti odudara od precizno određene procedure koja se primenjuje van perioda izborne kampanje. U slučaju sprovođenja "redovnih" izbora, primena ove odredbe sasvim je suvišna: skupština nije raspuštena i odborničkim grupama ne bi trebalo oduzimati pravo da predlažu svoje članove. Kao posebno sporna izdvaja se odredba koja daje ovlašćenje izornoj komisiji da razreši člana izborne komisije u stalnom sastavu. Osnovi za razrešenje člana izborne komisije nisu predviđeni Nacrtom zakona, pa čak i ukoliko bi se moglo opravdati davanje mogućnosti odborničkoj grupi da (bez osnova) predloži razrešenje člana koga je sama predložila, takvo opravdanje svakako se ne može naći za davanje ovlašćenja izornoj komisiji da proizvoljno smenjuje svoje članove. Konačno, sastav izbornih komisija je takav da svaki član ima svog zamenika koji ga menja kada je sprečen da učestvuje u radu komisije što čitavu predloženu proceduru čini suvišnom.
Ovlašćeni predlagač za imenovanje članova i zamenika članova izborne komisije u stalnom sastavu Član 19.	Shodno Crtinom komentaru na Nacrt zakona o izbornu narodnih poslanika, potrebno je izmeniti član tako da se zakonski propisana proporcija ne odnosi na ukupan zbir članova i zamenika, već samo na predsednika i članove izbornih komisija.	Nejasna je formulacija odredbe koja nalaže da jedna odbornička grupa predlaže zamenike članova čiji je broj za jedan veći od ukupnog broja zamenika članova izborne komisije.

	Dodatno, u stavovima 3, 5. i 6. menja se formulacija "čiji je broj za jedan veći od ukupnog broja" tako da glasi "čiji je broj za jedan veći od polovine broja"	
Posebno pravilo za nosioca liste na lokalnim izborima Član 38. Nosilac liste na lokalnim izborima može, ali ne mora istovremeno biti i kandidat za odbornika na toj izbornoj listi. Nosilac liste na lokalnim izborima ne mora imati prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave na kojoj se sprovode izbori.	Izmeniti član 38 stav 1. tako da nalaže obavezu da nosilac liste na lokalnim izborima mora biti kandidat za odbornika na toj listi. Izmeniti član 38 stav 2. tako da nalaže obavezu da nosilac liste na lokalnim izborima ima prebivalište na teritoriji JLS na kojoj se sprovode izbori.	Kako bi se ostvarilo načelo odgovornosti političkih predstavnika prema biračima, te kako bi se smanjila mogućnost dovođenja birača u zabludu u vezi sa sadržinom izborne liste za koju glasaju, neophodno je izmeniti odredbe Nacrta u pravcu uvođenja obaveze da nosilac liste na izborima mora biti i kandidat na tim istim izborima. Posledično, budući pravo da bude biran za odbornika ima samo onaj punoletni, poslovno sposoban državljanin Republike koji ima prebivalište na teritoriji jedinice lokalne samouprave u kojoj ostvaruje izbornu pravu, odredbu člana 38. stav 2. ne bi trebalo uvrstiti u tekst Nacrta.
Broj potpisa potreban za proglašenje izborne liste Član 41. Za proglašenje izborne liste potrebno je da je svojim potpisima podrži: 1) 200 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 20.000 upisanih birača; 2) 300 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 30.000 upisanih birača; 3) 500 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan	U članu 41. stavu 1. zadržati postojeća rešenja iz aktuelnog Zakona o lokalnim izborima: Član 18. Kandidate za odbornike mogu predlagati registrovane političke stranke, koalicije registrovanih političkih stranaka, kao i grupe građana čije izborne liste svojim potpisima podrži najmanje 30 birača po predlogu za svakog kandidata na izbornoj listi. Predlagač mora na izbornoj listi imati najmanje jednu trećinu kandidata od ukupnog broja odbornika koji se bira. U jedinicama lokalne samouprave koje imaju manje od 20.000 birača, izborne liste iz stava 1. ovog člana utvrđene su i kada ih svojim potpisom podrži najmanje 200 birača.	Izmene iz člana 41. stava 1. imaju asimetričan efekat na jedinice lokalne samouprave i otežavaju proces kandidovanja lista u većini JLS. Ova promena ograničava politički pluralizam i slobodu udruživanja i suprotna je najboljoj međunarodnoj praksi. Zbog toga je potrebno zadržati postojeća rešenja iz aktuelnog Zakona o lokalnim izborima, budući da promena predviđena Nacrtom uvodi nove probleme u izborni proces. U članu 41. stavovima 3. i 4. reč je o pogrešnom tumačenju preporuke OEBS/ODIHR koja nalaže: "Da bi postupak podnošenja i proglašenja

raspisivanja izbora imaju najviše 50.000 upisanih birača; 4) 600 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 70.000 upisanih birača; 5) 800 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 100.000 upisanih birača; 6) 1.000 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju najviše 500.000 upisanih birača; 7) 3.000 birača u jedinicama lokalne samouprave koje na dan raspisivanja izbora imaju više od 500.000 upisanih birača. Birač može potpisom podržati samo jednu izbornu listu. Ako podnosilac izborne liste preda veći broj važećih pismenih izjava birača da podržavaju tu izbornu listu od onog broja koji mu je potreban za proglašenje izborne liste, izborna komisija uzima u obzir samo onaj broj potpisa koji je potreban za proglašenje izborne liste i to po azbučnom redosledu prezimena birača koji su potpisali izjave da podržavaju izbornu listu. Za birače čije pismene izjave da podržavaju izbornu listu nisu uzete u obzir, smatra se da nisu podržali tu izbornu listu i njihove pismene izjave da podržavaju neku drugu izbornu listu mogu se uzeti u obzir prilikom odlučivanja o drugoj izbornoj listi.	U članu 41. stavovi 3. i 4. brišu se.	izbornih lista bio sveobuhvatniji, moglo bi se razmotriti ukidanje ograničenja prema kojem birači mogu podržati samo jednu izbornu listu". Ova preporuka obrazložena je na sledeći način: "ukoliko se želi ojačati pluralizam i sloboda udruživanja, zakon ne sme da ograničava građane na pružanje podrške svojim potpisom samo jednoj stranci. Takvo ograničenje se previše lako zloupotrebljava i može dovesti do diskvalifikacije stranaka koje su u dobroj veri verovala da su ispunile uslove za proglašenje." Međutim, Nacrt suštinski ne daje biračima pravo da potpisom podrže više izbornih lista, niti oni mogu da izaberu na koju izbornu listu će se njihov potpis na kraju odnositi.
Postupanje sa teškim greškama Član 48.	Član 48. menja se tako da glasi: "Ako u zapisniku o radu biračkog odbora postoje grube logičko-računske greške (teške greške), izborna komisija na osnovu uvida	Odredba je definisana kao pravo a ne kao obaveza - LIK "može da donese rešenje", umesto "donosi".

Ako u zapisniku o radu biračkog odbora postoje grube logičko-računske greške (teške greške), izborna komisija na osnovu uvida u izborni materijal može doneti rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora	u izborni materijal donosi rešenje o ispravljanju zapisnika o radu biračkog odbora” Dopunjuje se član 48. tako da precizno definiše šta se podrazumeva pod grubim logičko-računskim greškama.	Nisu definisane grube logičko-računske greške.
Prigovor na glasanje na biračkom mestu Član 55. Podnosilac proglašene izborne liste ima pravo da u roku od 24 časa od zatvaranja biračkog mesta podnese prigovor na glasanje na biračkom mestu zbog nepravilnosti tokom sprovođenja glasanja. Birač može u roku od 24 časa od zatvaranja biračkog mesta podneti prigovor na glasanje na biračkom mestu na kojem je upisan u izvod iz biračkog spiska ako ga je birački odbor neosnovano sprečio da glasa ili ako mu je na biračkom mestu povređeno pravo na slobodno i tajno glasanje. O prigovoru na glasanje na biračkom mestu odlučuje izborna komisija, koja je dužna da u roku od 48 časova od prijema prigovora donose rešenje po tom prigovoru i objavi ga na veb-prezentaciji.	Crta primarno predlaže da se, nalik na rešenje predviđeno u važećem Zakonu, svakom biraču omogući da pobija svaku radnju svih izbornih komisija i svih biračkih odbora koju mogu da pobijaju i podnosioci proglašanih izbornih lista. Ukoliko osnovni predlog ne bude usvojen, Crta predlaže da se zaštita izbornog prava unapredi tako što će se: - Biračima obezbediti veći obim pravnih lekova, posebno u periodu pre dana glasanja, uključujući pravo da podnose prigovore i u situacijama u kojima je to rezervisano samo za podnosiocce proglašanih izbornih lista. - Biračima omogućiti da podnose prigovor na odluke izborne komisije koje se odnose na biračko mesto na kome glasaju; - Akreditovanim posmatračima omogućiti da podnose zahtev za poništavanje glasanja na biračkom mestu na kome su posmatrali izbore i na kom su u zapisnik uneli primedbu. Pored toga, potrebno je u Nacrt zakona uneti odredbe koje bi nedvosmisleno predvidele da će, ukoliko usvoji zahtev za poništenje glasanja ili prigovor birača, nadležna izborna komisija poništiti osporeni akt ili radnju i odrediti	Crta pre svega ukazuje na neadekvatno rešenje kojim se na minimalnu meru svodi mogućnost birača da ulaže pravna sredstva kako bi zaštitio svoje izborno pravo. Komentar ove okolnosti dat je uz član 145. stav 2 Zakona o izboru narodnih poslanika. Pored toga, na ovom mestu skrećemo pažnju i na to da, za razliku od važećeg zakonskog rešenja koji jasno propisuje posledice usvajanja prigovora od strane izborne komisije (član 53. stav 2. ako izborna komisija jedinice lokalne samouprave usvoji podneti prigovor, poništiće odluku ili radnju), Nacrt poništenje radnje/odluke biračkog odbora predviđa samo u slučajevima kada je izborna komisija to odlučila po službenoj dužnosti. Ponavljanje glasanja moguće je samo ako je konstatovano da se na tom biračkom mestu ne mogu utvrditi rezultati glasanja ili ako je glasanje na tom biračkom mestu poništeno. Prigovor koji birač na osnovu člana 55. podnosi izornoj komisiji ostaje bez ikakve posledice: čak i ukoliko izborna komisija usvoji prigovor birača ona na osnovu njega ne može odrediti poništenje glasanja pa posledično ni njegovo ponavljanje. Na taj način, jedina mogućnost da

	ponavljanje izbora na tom biračkom mestu. Takođe, potrebno je predvideti i odgovarajuća pravila za odlučivanje Upravnog suda.	birač traži zaštitu svog izbornog prava nema nikakvu svrhu ni efekat. Odredbe Nacrta zakona o lokalnim izborima i odgovarajućih odredaba Nacrta zakona o izboru narodnih poslanika odudaraju od rešenja koja sadrži važeći Zakonom o izboru narodnih poslanika, u odredbama koje se shodno primenjuju prilikom lokalnih izbora, a koje ponavljanje izbora predviđaju u taksativno nabrojanim situacijama na koje i birač može da ukaže prigovorom. Isti propust postoji i kod odredaba o odlučivanju Upravnog suda u postupku zaštite izbornih prava prilikom izbora narodnih poslanika odnosno Višeg suda prilikom lokalnih izbora.
Objavljivanje ukupnog izveštaja o rezultatima lokalnih izbora Član 58. Izborna komisija na veb-prezentaciji objavljuje ukupan izveštaj o rezultatima lokalnih izbora i rezultate glasanja za svako biračko mesto. Neposredno po završetku izbora izborna komisija dostavlja ministarstvu koje je nadležno za lokalnu samoupravu ukupan izveštaj o rezultatima lokalnih izbora.	Zakonom propisati dodatnu obavezu da izborne komisije dostavljaju nadležnoj instituciji (MDULS) ukupne izveštaje o rezultatima lokalnih izbora u mašinski čitljivom formatu, kao i da nadležna institucija sve izveštaje objavi na jednom mestu u istom formatu, u tabelarnoj, odnosno mašinski čitljivoj formi.	Usled velikog broja podataka, odnosno izveštaja svih izbornih komisija za sprovođenje lokalnih izbora, neophodno je da svi izveštaji budu prikupljeni i objavljeni na jednom mestu, u tabelarnoj, odnosno mašinski čitljivoj formi.
Odricanje od mandata Član 62. Izborna komisija neće dodeliti mandat kandidatu za odbornika ako do dana donošenja odluke o dodeljivanju mandata primi njegovu izjavu da se odriče mandata.	Osnovni predlog: Član 62. briše se. Alternativno: Član 62. Nacrta zakona menja se i glasi: Izborna komisija neće dodeliti mandat kandidatu za odbornika ako joj do dana	Pogledati obrazloženje uz komentar člana 127. Nacrta zakona o izboru narodnih poslanika.

Izjava o odricanju od mandata daje se u pismenoj formi, a potpis podnosioca mora biti overen. Izjava o odricanju od mandata može biti data samo nakon što se objavi ukupan izveštaj o rezultatima lokalnih izbora i ne može se opozvati. Na položaj kandidata za odbornika koji se odrekao mandata i na dodeljivanje mandata kojeg se kandidat za odbornika odrekao primenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na ostavku odbornika.	donošenja rešenja o dodeljivanju mandata iz člana 61. ovog zakona kandidat lično, podnese pismenu izjavu da se odriče mandata overenu u skladu sa zakonom kojim se uređuje overavanje potpisa. Izjava o odricanju od mandata podnosi se izbornoj komisiji u roku od tri dana od dana overe potpisa i ne može se opozvati. Izjava o odricanju od mandata je punovažna samo ako je potpis podnosioca overen nakon što izborna komisija objavi ukupan izveštaj o rezultatima lokalnih izbora. Na položaj kandidata za odbornika koji se odrekao mandata i na dodeljivanje mandata kojeg se kandidat za odbornika odrekao primenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na ostavku odbornika. Kada se kandidat za odbornika – pripadnik manje zastupljenog pola na izbornoj listi odrekne mandata pre donošenja rešenja o dodeljivanju mandata iz stava 1. ovog člana, mandat se dodeljuje prvom sledećem kandidatu – pripadniku istog pola sa te izborne liste.	
Prestanak mandata Član 66. stav 1. i stav 2. tačka 1) Odbornik se bira na četiri godine. Pre isteka vremena na koje je izabran odborniku prestaje mandat: 1) kada skupština na konstitutivnoj sednici potvrdi mandate odbornika iz narednog saziva;	U članu 66. Nacrta stav 1. menja se i glasi: Mandat odbornika traje četiri godine odnosno do momenta kada skupština na konstitutivnoj sednici potvrdi mandate odbornika iz narednog saziva. U članu 66. stav 2. tačka 1) briše se.	Članom 66. Nacrta predviđeno je da mandat odbornika pre isteka vremena na koje je izabran prestaje, između ostalog, kada skupština na konstitutivnoj sednici potvrdi mandate odbornika iz narednog saziva (tačka 1) i donošenjem odluke o raspuštanju skupštine (tačka 7). Za razliku od izbora narodnih poslanika gde na osnovu samog Ustava mandat u svakom slučaju traje sve do konstituisanja novog saziva, procedura koja prati raspuštanje lokalnih skupština

		propisana Zakonom o lokalnoj samoupravi podrazumeva formiranje privremenog organa koji do konstituisanja novog saziva obavlja poslove skupštine te je jasno da mandat odbornika u tom slučaju svakako mora prestati momentom raspuštanja skupštine. Stoga, ukoliko je namera predlagača bila da tačkom 1) stava 1. obuhvati situaciju u kojoj mandat odbornika prestaje usled „vanrednih“ izbora, njihov mandat u svakom slučaju prestaje već nastupanjem slučaja iz tačke 7). Obrnuto, ukoliko je namera bila da se obuhvati situacija u kojoj se nakon „redovnih“ izbora novi saziv konstituiše pre isteka četvorogodišnjeg perioda na koji je biran prethodni saziv (npr. izbori budu raspisani 120 dana pre dana isteka četiri godine od dana konstituisanja skupštine, održe se nakon 45 dana a potom u najkraćem roku budu proglašeni konačni rezultati, raspodele se mandati i konstituiše novi saziv), takva situacija bi se eventualno mogla prevenirati pomeranjem najranijeg dana raspisivanja izbora iz člana 34. stav 1. nacrta, a ne propisivanjem prevremenog prestanka mandata usled konstituisanja novog saziva, kako je učinjeno u članu 66. stav 1. tačka 1) Nacrta.
Ostavka odbornika Član 67. Ostavka odbornika podnosi se u pismenoj formi, a potpis podnosioca mora biti overen.	U članu 67. Nacrta stav 2. menja se i glasi: Odbornik lično podnosi ostavku, overenu kod organa nadležnog za overu potpisa, predsedniku skupštine jedinice lokalne	Odredbama člana 67. Nacrta napušteno je rešenje iz člana 47. važećeg ZLI, kojim je propisano da odbornik lično podnosi ostavku (...) u roku od tri dana od dana overe. Način na koji je podnošenje ostavke uređeno važećim Zakonom u daleko

Ostavka je punovažna samo ako je potpis odbornika overen nakon što mu je potvrđen mandat. Odbornik može podneti ostavku i usmeno na sednici skupštine. Odborniku mandat prestaje onog dana kada podnese ostavku.	samouprave, u roku od tri dana od dana overe. U članu 67. Nacrta stav 3. briše se.	većoj meri nego rešenje predloženo Nacrtom omogućava da ostavka, kao jedan od razloga za prestanak mandata odbornika pre isteka vremena na koje je izabran, suštinski predstavlja stvarnu i slobodno izraženu volju odbornika i lični čin neposredno izabranog predstavnika građana. Rešenje predloženo Nacrtom otežava primenu ustavnog principa da niko ne može prisvojiti suverenost od građana niti uspostaviti vlast mimo slobodno izražene volje građana. Brisanjem roka od tri dana od overe potpisa za podnošenje ostavke - drastično se smanjuju dostignuti standardi koji sprečavaju blanko ostavke, a povećava se mogućnost kontrole nad odbornicima. Smatramo ovo izuzetno opasnom izmenom koja bi ugrozila nezavisnost odbornika. Pored toga, Nacrtom nije predviđeno da odbornik ostavku podnosi lično, što predstavlja značajan propust u odnosu na postojeća rešenja. Konačno, postojanje instituta usmene ostavke nije srazmerno propisanim procedurama za dobijanje i potvrđivanje mandata odbornika.
Izborna lista nacionalne manjine Član 74. Izbornom listom nacionalne manjine u smislu ovog zakona smatra se ona izborna lista za koju je	Član 74. stav 1. menja se tako da nalaže da RIK utvđuje status izborne liste nacionalne mašine u skladu sa Zakonom o političkim strankama, to jest zakonskom regulacijom registrovanja stranaka nacionalne manjine. Pitanje statusa	Budući da se predlagač zakona opredelio da mogućnost predlaganja manjinskih lista da isključivo političkim strankama nacionalnih manjina (koje su kao takve registrovane u Registru političkih

izborna komisija utvrdila da je osnovni cilj njenog podnošenja predstavljanje i zastupanje interesa nacionalne manjine, kao i zaštita i poboljšanje prava pripadnika nacionalne manjine, u skladu sa međunarodnim pravnim standardima.

Izborna komisija posebnim rešenjem utvrđuje da izborna lista ima položaj izborne liste nacionalne manjine u smislu ovog zakona istovremeno kada je proglašava, a na predlog podnosioca izborne liste koji mora biti podnet zajedno sa izbornom listom.

Izborna komisija može da zatraži mišljenje nadležnog nacionalnog saveta nacionalne manjine o tome da li određena izborna lista može imati položaj izborne liste nacionalne manjine.

Podnosilac izborne liste nacionalne manjine može biti samo politička stranka nacionalne manjine ili koalicija koju čine isključivo političke stranke nacionalnih manjina.

Izborna lista može imati položaj izborne liste nacionalne manjine u smislu odredaba ovog zakona kojima se uređuje broj potpisanih izjava birača koji podržavaju izbornu listu i način raspodele mandata samo ako prema podacima poslednjeg popisa stanovništva na teritoriji jedinice lokalne samouprave žive pripadnici nacionalne manjine koje ta izborna lista predstavlja i ako je procenat pripadnika te nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika na

nacionalne manjine treba da bude regulisano Zakonom o političkim strankama, bez uvođenja novih nadležnosti RIK-a u ovoj oblasti.

U članu 74. stav 3. briše se.

U članu 74. stav 5. briše se.

Dopuniti član 74. tako da nalaže obavezu da izborne liste nacionalnih manjina u svom nazivu imaju jasno naznačenu nacionalnu manjinu/manjine koje predstavljaju.

stranaka) i njihovim koalicijama, nije dat jasan argument koji bi opravdao okolnost da se status liste utvrđuje na različit način u odnosu na utvrđivanje statusa stranke nacionalne manjine. Ovo naročito zbog toga što izborna lista nema svoj program koji bi izborna komisija mogla da procenjuje kao odgovarajući za predstavljanje i zastupanje interesa nacionalne manjine niti postoje kriterijumi na osnovu kojih bi RIK utvrđivao status izborne liste nacionalne manjine na način predviđen stavom 1. člana 74.

Status izborne liste nacionalne manjine treba da bude nedvosmisleno jasan i predočen biračima, kako oni ne bi bili dovedeni u zabludu, što se može postići obavezanim unošenjem naziva nacionalne manjine koju predstavljaju u naziv izborne liste.

Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina (Službeni glasnik broj 72/2009, 20-14, 55-14, 47/18) ne predviđa davanje mišljenja o izbornim listama nacionalnih manjina kao nadležnost nacionalnih saveta nacionalnih manjina.

U vezi sa stavom 5. ovog člana, smatramo da se status nacionalne manjine ne može utvrđivati na nivou jedinice lokalne samouprave (JLS), izolovano od teritorije cele Republike. Ukoliko su pripadnici nacionalne manjine prepoznati kao manjina na republičkom nivou, ne postoji opravdanje da se ovaj status dodeljuje selektivno u zavisnosti od

teritoriji jedinice lokalne samouprave manji od 50%.		udela u stanovništvu na teritorijama JLS.
Članovi 69, 84, 85 i članovi u vezi sa sudskom zaštitom uvode nadležnost viših sudova i prenose nadležnosti za odlučivanje po žalbama u lokalnim izborima sa Upravnog suda na više sudove.	Zadržati nadležnost Upravnog suda za odlučivanje po žalbama u lokalnim izborima. U članovima Nacrta koji daju nadležnosti u upravnim postupcima u izbornoj materiji višim sudovima, više sudove zameniti Upravnim sudom.	Prema važećim propisima, viši sudovi nemaju nadležnost za postupanje u upravnim stvarima. Predloženim rešenjem se višim sudovima nameće nadležnost u pravnim stvarima kojima se redovno ne bave, za razliku od Upravnog suda. Predloženi tekst ne upućuje na to ko bi se u višim sudovima konkretno bavio upravnom materijom, s obzirom da se oni sada bave krivičnom ili građanskom materijom, a ne postoje upravna odeljenja. Posebno je važno pitanje opterećenosti viših sudova. Njihova redovna nadležnost obuhvata suđenja u prvom stepenu u krivičnim stvarima (teža krivična dela) i u prvom stepenu u građanskim stvarima (u zavisnosti od vrednosti sopra, odnosno u specifičnim predmetima bez obzira na vrednost spora), kao i suđenja u drugom stepenu, takođe u krivičnim i građanskim stvarima. Nadležnost u izbornim stvarima bi i inače opterećene sudove dodatno opteretila, imali bi još manje vremena da se bave svojim redovnim nadležnostima, čime bi pravosudni sistem postao još neefikasniji. Prebacivanje nadležnosti za odlučivanje po žalbama u izbornim stvarima na više sudove bi tim sudovima stvorilo unutrašnje organizacione probleme, ali bi

		narušilo i integritet izbornog postupka u lokalnim izborima. Odluke viših sudova bi bile pravosnažne i bez mogućnosti da se dalje osporavaju. Ne postoji sud koji bi njihove odluke kontrolisao ili koji bi ujednačavao pravnu praksu. Na taj način bi se moglo dogoditi da u različitim delovima Srbije, u zavisnosti od mesne nadležnosti viših sudova, postoji i sasvim različita sudska praksa u izbornoj materiji.